

Beatriz Noarbe De La Casa

Zabalganeko Osasun Zentroko erizaina.
Larrialdi eta emergentzietako unibertsitate-aditua

«Pertsonak lehen sorospenetan hezteak osasunean ahalduntzen ditu»

Ekimen aitzindari bat abiatu dute Zabalganeko osasun-zentroan (Gasteiz): haurrak lehen sorospenetan trebatzeko tailerrak antolatu dituzte. Beatriz Noarbe (Madril, 1973) izan zen programaren bultzatzailea. Graduondoko baten ostean sortu zitzaion ideia, eta, tailerrei esker, dagoeneko, 300 bat haurrek ikasi dute zer egin behar duten beren osasuna zaintzeko eta nola jokatu istripu bat gertatzean. Haurrek emergentzia batean erreakzionatzeko aski gaitasun dutela azpimarratu nahi izan du.

Nola sortu zen Ume Sorosleen programa?

Etxean egoera traumatikoren bat izan duten haurren albisteak gero eta sarriago irakurtzen nituen egunkarrietan. Bestalde, Bizkaiko Erizainen Elkargora joan nintzen behin zazpi urteko alabarekin, bertan Emergentzieta-ko erizain batek hurrekin lehen sorospenak landuko zituela eta. Alabari izugarri gustatu zitzaion ekimena. Esan daiteke arrazoi horiek eraman nindutela programa hau Zabalganeko osasun-zentroan egitera. Gainera, ezinbestekoa izan da zentroak osasun komunitarioari ematen dion garrantzia ere.

Zein dira tailerraren helburu nagusiak?

Batez ere haurrek beren osasunean parte aktiboa hartzea. Hau da, nola-baiteko autonomia izan dezatela be-

ren zainketan eta istripuen prebentzioan. Bestalde, osasun-zentroa auzoan gehiago integratzea zen gure nahia, eta, era berean, bertako langileok haurrak hobeto ezagutu ahal izatea, beste ikuspuntu batetik.

Adin guztietako haurrentzat al da? Zenbat haurrek hartu dute parte?

Tailerra Lehen Hezkuntzako 3. mailan daudenentzat da. Zortzi-bederatzi urteko haurrentzat, hain zuzen ere. Guztira, bi ikasturtetan, 300 bat ikaslek hartu dute parte eta tailer guztiak euskaraz izan dira.

Haurrek beldurrak uxatu eta osasun-langileekin harremanak estutzea lortzen al da tailerretan?

Bai, hala da. Kontsultan, normalean, erizainek, pediatrek edo administrari-ek gurasoekin hitz egiten dugu, eta haurra bigarren mailan gelditzen da. Programa honetan, aldiz, haurrak di-

HAURREK BEREN OSASUNEAN PARTE AKTIBOA HARTZEA DA GURE HELBURU NAGUSIA

ra protagonistak. Gurasoek haurrak babestu nahi izaten dituzte sarri, eta, ondorioz, saioetan nabaritu dugu haurrek ez dutela lekurik izaten beren egunerokoan osasun-kontuez hitz egingeko. Hortaz, saioak irauten duen bi orduetan bizipenak trukatzan dituzte. Rol-jokoan bidez, biktimak zein sorosleak izaten dira, eta osasunaren inguruko erabakiak hartu behar izaten dituzte laguntzarik gabe.

Rolen bidez, era askotako arriskuak lantzen dira tailerlean. Nolako arriskuak izaten dira haurretan?

Istripuz gertatzen diren erredurak eta zauriak izaten dira arruntenak eta ohikoak. Adin horretan, normalean, ez dute arrisku handirik. Hala ere, badaude hain arruntak ez direnak baina garrantzitsuak direnak, eta haurrek, nolabait, zerbait egin dezakete egoera hobetzeko. Norbait konortea galduta aurkitzean edo sute batean, zer egin behar duten ere erakusten diegu.

Haurrak gai al dira jakiteko zer egin emergentzia bat izaten denean? Zer neurritan?

Ezetz badirudi ere, guztiz gai dira. Normalean, adin honetan, gai dira ordenagailuko joko konplexuak ebazteko; badute gaitasuna, baita emergentzia bat izaten denean erreakzionatzeko ere. Zerbait gertatzean, ez dute arazorik izaten zer egin ikusteko, edo laguntza eskatu edo jokabide jakin bat hartzeko.

Nolako balorazioa egiten duzue?

Oso ona. Tailerretan parte hartu duten hogeit bat profesionalen esperientzia errepikatuko lukete, eta esker oneko sentitzen gara guztiok horregatik. Hori horrela, tailerrak antolatzen jarraitzeko asmoa dugu.

Zabalganan errepikatzeaz gain,

posible al da esperientzia beste osasun-zentro batzuetara zabaltzea?

Bai horixe. Eskariak jaso ditugu dagoeneko, eta gu prest gaude beste zentro batzuetako lankideei laguntzeko. Hasieran elkarrekin arituko gara, baina gero euren kabuz moldatu beharko dute. Guk nahikoa dugu Zabalganeko osasun-zentroan dugun lanarekin, ume asko baitaude auzo honetan.

Prebentziorako neurriez jabetzea oinarritzko zerbait izanik, nahiko lan egiten al da alde horretatik haurren heziketan?

Ikusi dudaren arabera, ez da normalizatuta dagoen zerbait. Eskola batzuetan egiten da, baina ez guztietan. Europako herrialde askotan, adibidez, nahitaezko zerbait da haurren heziketan lehen sorospenez jabetzea. Hemen badaude ekimen batzuk, baina ez dago araututa, eta ezinbestekoa iruditzen zait eskoletan lantzea. Funtsezko zerbait da pertsonari, haurra denetik, autonomia ematea bere osasuna eta segurtasuna zaintzeko, eta baliabideak behar bezala erabiltzen jakitea.

Horren harira, pertsonak lehen sorospenetan hezteak osasunean ahaldunduz dituzte. Oso garrantzitsua da norbere osasuna zaintzea; pertsona asebate ez ezik, osasun-baliabideak egoki erabiltzen laguntzen du. **Larrialdien eta emergentzien inguruko graduondokoa egin zenuen. Nolako esperientzia izan zen?**

Oso aberasgarria eta polita. Askok ikasi nuen. Denetarik landu genuen eta praktikak emergentzietako lurralde-unitatean egin nituen, hau da, hemengo ambulanzietan. Hala ere, iruditzen zait lehen sorospenetan trebatzearena, larrialdietara ez ezik, lan-mundu osora ere heda daitekeela. Momentu jakin batean jarduten jakiteak autonomia handia ematen dizu. Era berean, nola jardun jakiteko, ezinbestekoa da trebakuntza, eta ez da zaila, edonoren eskura dago eta. Nire kasuan, asko lagundu dit lanerako; programa hau prestatzeko, besteak beste.